

Nr 49

Konstitutionsutskottets betänkande med anledning av motion om ökad administrativ service åt riksdagsledamöterna.

Motionen

I motionen 1973:122 av herr Wijkman (m) hemställs ”1. att riksdagen måtte tillsätta en arbetsgrupp med uppgift att innevarande riksdag framlägga förslag till utökad administrativ service till riksdagsledamöterna enligt de principer som anförts i motionen, 2. att samma arbetsgrupp framlägger förslag till ett system med viss portofrihet för ledamöterna för att därigenom förbättra kontakten med allmänheten”.

I motionen anförts att arbetet som riksdagsledamot kraftigt förändrats under de senaste decennierna. Antalet plenitimmer och arbetet i utskotten har ökat. Mängden informationsmaterial i olika frågor har svällt starkt, vilket medfört att inläsningstiden i olika frågor blivit allt längre, något som enligt motionären negativt påverkat ledamöternas möjligheter att verka även utanför riksdagen. Motionären anför att den starkt ökade arbetsbelastningen och det faktum att uppdraget blivit allt svårare att förena med civila sysslor starkt försvårat riksdagsledamöternas kontakter med allmänheten.

I motionen anförts vidare att riksdagsmännen skulle fungera mera effektivt om de hade tillgång till en egen kvalificerad sekreterare. Uppläggningsen av arbetet skulle förenklas, kontakterna med allmänheten kunna byggas ut och ledamöternas inlägg och olika förslag skulle kunna beredas väsentligt bättre, vilket enligt motionären skulle höja den allmänna kvaliteten på arbetet i riksdagen. I motionen föreslås att till varje ledamot ställs ett maximerat belopp av förslagsvis 25 000 kronor per år till förfogande för kvalificerad hjälp i arbetet. För att underlätta kontakterna med allmänheten föreslås vidare att varje ledamot erhåller portofrihet upp till ett visst belopp, förslagsvis 10 000 kronor årligen.

Nuvarande förhållanden*Kontorshjälp till riksdagsledamöter*

Vid 1970 års riksdag hemställde bankoutskottet (BaU 1970:9) med anledning av motionsyrkanden (s, fp, c, m) att riksdagen skulle uppdra åt riksdagens förvaltningskontor att utreda frågan om ökad service åt riksdagens ledamöter, bl. a. avseende hjälp med kontorsmässiga uppgifter som skrivarbete, framtagande av uppgifter ur arbetsmaterial m. m.

Som ett resultat av förvaltningsstyrelsens utredning anvisas fr. o. m. 1971 (KU 1971:38) under huvudtiteln Riksdagen och dess verk m. m. ett

anslag till kontorshjälp till riksdagens ledamöter. För innevarande budgetår utgörs anslaget av 920 000 kronor. Anslaget, som fördelas på partigrupperna i förhållande till dessas storlek, är dimensionerat så att tio ledamöter förutsätts dela på ett kontorsbiträdes tjänster under åtta månader. Vid beräkningen bortses från ledamöter som är talman, vice talman, regeringsledamot, utskottsordförande och ordförande eller vice ordförande i gruppen. Varje partigrupp beslutar dock själv hur det tillgängliga beloppet skall disponeras.

Kostnadsersättning till riksdagsledamöterna

Sedan 1966 erhåller samtliga ledamöter i riksdagen s. k. kostnadsersättning med 300 kronor per månad under hela året. Beloppet är skattepliktig inkomst enligt anvisningarna till kommunalskattelagen (1928:370) men de särskilda omkostnader som uppdraget som riksdagsledamot medför och som inte täcks av resekostnads- och traktamentsersättningar är avdragsgilla. Som exempel på sådana särskilda kostnader som avses täckas med kostnadsersättningen brukar anges hyreskostnader under icke-sessionstid, avgifter till riksdagsgruppens kansli, speciella resekostnader samt utgifter för telefon, porto och maskinskrivningshjälp.

Riksdagens upplysningstjänst m. m.

För att underlätta för riksdagsledamöterna att inhämta den information som är nödvändig för en grundlig sakbehandling av ärendena finns sedan 1955 riksdagens upplysningstjänst.

Upplysningstjänsten skall tillhandagå riksdagens ledamöter, utskott och övriga organ med sakuppgifter, sammanställningar och, i den mån andra uppdrag inte eftersätts därigenom, utredningar i ämnen som angår ledamöternas eller organens arbetsuppgifter. Informationsarbetet som är uppdelat på två detaljer, en för ekonomisk-statistiska uppdrag och en för juridiska och allmänna uppdrag, sysselsätter ett tiotal handläggare. Informations- och utredningsuppdragen uppgick år 1972 till 3 363. Av dessa kom 3 263 från riksdagsledamöter och återstoden från kammar- och utskottskanslier m. fl. Uppdragen fullgörs genom utarbetande av utredningar eller kortare rapporter, genom överlämnande av framtaget material och genom muntliga upplysningar.

Förutom den service riksdagens upplysningstjänst ger ledamöterna står – under den tid plenum ej pågår – sex av riksdagens stenografer till de enskilda riksdagsledamöternas förfogande för mer kvalificerade sekretärappgifter och mindre omfattande utredningsuppdrag.

Pågående utredningsarbete

Utredningen om riksdagens informationsbehov

Frågor med anknytning till riksdagsmännens arbetsvillkor har behandlats av riksdagen vid ett flertal tillfällen. Man har därvid bl. a. diskuterat riksdagsmännens möjligheter att även verka utanför riksdagshuset och därmed bevara en god kontakt med allmänheten och deras möjligheter att få tillgång till den information som är nödvändig för en grundlig sakbehandling av ärenden.

1972 års riksdag beslöt med anledning av motionsyrkanden i ämnet att uppdraga åt talmanskonferensen att tillsätta en utredning angående riksdagens informationsbehov. Konstitutionsutskottet lämnade i sitt betänkande (KU 1972:25) en utförlig redovisning av den tidigare riksdagsbehandlingen av dessa frågor, till vilken här hänvisas.

Utredningen om riksdagens informationsbehov tillsattes under hösten 1972. Enligt direktiven skall utredningen arbeta med två frågor. Den ena gäller behovet av sådan information, som direkt eller indirekt bildar underlag för riksdagens avgöranden av ärenden. Den andra frågan avser behovet av förbättrad information till allmänheten om riksdagen och dess verksamhet. Utredningen har inledningsvis koncentrerat arbetet till den andra av dessa frågor och räknar med att redovisa utredningsarbetet i dessa delar i ett delbetänkande vid årsskiftet 1973/74.

Utredning om riksdagens arbetsformer

Frågan om riksdagsmännens arbetsvillkor aktualiserades även under riksdagsbehandlingen av det nu som vilande antagna författningsförslaget. Konstitutionsutskottet (KU 1973:26) ansåg att en särskild utredning borde tillsättas för att göra en allmän översyn av riksdagens arbetsformer. I motiveringen anförde utskottet:

Vid behandlingen av det framlagda förslaget till ny RO har utskottet funnit att det nu - efter drygt två års erfarenheter av arbetet i enkammarriksdagen - föreligger behov av en ingående och bred översyn av riksdagens arbetsformer. Såsom närmare framgår av det av grundlagberedningen redovisade materialet har riksdagens arbetsuppgifter under senare år blivit både mer omfattande och mer komplicerade. Tidsåtgången för arbetet såväl i kammaren som i utskotten har avsevärt ökat. Arbetsbelastningen under vissa perioder av riksdagsåret, framför allt vid slutet av sessionerna, har blivit alltmer svårbemästrad. Såsom beredningen framhållit torde man vidare ha anledning att räkna med att riksdagsärendena till följd av den offentliga verksamhetens expansion i framtiden kommer att ytterligare öka i antal, omfattning och svårighet.

Det är enligt utskottets mening påkallat att till ytterligare övervägande ta upp frågor som hänger samman med årsrytmen i riksdagsarbetet - exempelvis genom omfördelning av ärenden mellan sessionerna och arbetsfria perioder under pågående riksmöte - och också rörande veckorytmen i arbetet. Av stor betydelse härvidlag är att riksdagsledamöterna bereds rimliga möjligheter att verka även utanför riksdagshuset och därmed bevara kontakterna med sina hemorter liksom med samhällslivet i

övrigt. En annan fråga, som enligt utskottets mening också bör närmare övervägas, gäller fördelningen av ärenden mellan utskott.

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att en särskild utredning tillsätts med uppdrag att göra en allmän översyn av riksdagens arbetsformer. Enligt utskottets mening bör denna utredning tillsättas av talmanskonferensen. Härigenom får riksdagsledamöterna motionsrätt beträffande de förslag som läggs fram av utredningen.

Riksdagen beslöt i enlighet med utskottets förslag.

Utskottet

I motionen föreslås att riksdagen skall tillsätta en arbetsgrupp med uppgift att framlägga förslag till utökad administrativ service till riksdagsledamöterna. Arbetsgruppen skall vidare föreslå ett system med viss portofrihet för att underlätta ledamöternas kontakter med allmänheten.

De frågor som behandlas i motionen omfattas av direktiven till den av talmanskonferensen under hösten 1972 tillsatta utredningen om riksdagens informationsbehov. Enligt direktiven skall denna utredning föreslå åtgärder för att förbättra informationen till allmänheten om riksdagsarbetet. Utredningen skall dessutom överväga förutsättningarna för riksdagsledamöterna att få tillgång till den information som krävs för en grundlig sakbehandling av ärendena.

I samband med riksdagsbehandlingen av det nu som vilande antagna författningsförslaget beslöt riksdagen att tillsätta en utredning om riksdagens arbetsförhållanden. Arbetet i denna utredning kommer i betydande utsträckning att beröra riksdagsledamöternas arbetsförhållanden.

Mot bakgrund av det nämnda utredningsarbetet är det enligt utskottets mening inte lämpligt att nu ta något ytterligare initiativ i de frågor som behandlas i motionen.

Med hänvisning till det ovan anförda hemställer utskottet
att riksdagen avslår motionen 1973:122.

Stockholm den 27 november 1973

På konstitutionsutskottets vägnar
HILDING JOHANSSON

Närvarande: herrar Johansson i Trollhättan (s), Henningsson (s), fru Thunvall (s), herrar Hernelius (m), Mossberg (s), Boo (c), Svensson i Eskilstuna (s), Pettersson i Örebro (c), Bergqvist (s), Werner i Malmö (m), Karlsson i Malung (s), Fiskesjö (c), Norrby i Åkersberga (fp), Molin (fp) och Olsson i Edane (s).